

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupparekisterilain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupparekisterilain muuttamisesta (HE 14/2017 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitussihteeri Mika Kotala, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Antti Sinkman, valtiovarainministeriö
- tiimiesimies Jouko Koitto, Patentti- ja rekisterihallitus
- asiantuntija Hannu Ylänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- tietosuojavaltuutetun toimisto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaupparekisterilakia. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön keskus-, kaupp- ja yhtiörekistereiden yhteenliittämistä sääntelevä Euroopan neuvoston ja parlamentin direktiivi. Lakiehdotuksen mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen olisi poistettava rekisteristä ulkomaisten elinkeinonharjoittajien Suomeen rekisteröity sivuliike, kun yhtiö on purettu tai poistettu rekisteristä sen rekisteröintivaltiossa. Patentti- ja rekisterihallitus olisi velvollinen osallistumaan direktiivissä säädettyyn tietojenvaihtoon. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset tiedonvaihdon rajat ylittäviä sulautumisia ja jakautumisia koskevissa tilanteissa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Talousvaliokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muutettuna, yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin selvitettyllä tavalla.

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2017 vp

Esityksen tausta ja tavoitteet. Ehdotetuilla muutoksilla saatetaan kansallisesti voimaan Euroopan neuvoston ja parlamentin direktiivi 2012/17/EU direktiivien 89/666/ETY, 2005/56/EY ja 2009/101/EY muuttamiseksi keskus-, kauppaja- ja yhtiörekistereiden yhteenliittämisen osalta.

Ulkomaisten yhtiöiden rekisteristäpoisto. Hallituksen esityksen mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen on poistettava ulkomainen yhtiö rekisteristä silloin, kun se on purettu tai poistettu rekisteristä sen perustamisvaltiossa.

Talousvaliokunta huomauttaa, että kaupparekisterissä olevat sivuliikkeet on usein merkitty myös muiden viranomaisten rekistereihin siten, että rekisterimerkintä jo itsessään luo oikeusvaikutuksia. Ehdotetun muutoksen johdosta rekisteröintivaltioissaan poistetut ulkomaiset yhtiöt poistettaisiin myös Suomen kaupparekisteristä, minkä johdosta ne poistuisivat myös esimerkiksi Verohallinnon ylläpitämistä rekistereistä. Talousvaliokunta toteaa tämän olevan omiaan edesauttamaan verojärjestelmän toimivuutta ja harmaan talouden torjuntaa rekisteritietojen ajantasaisuuden ja oikeellisuuden kohentuessa.

Rekisteröimisasioiden enimmäiskäsittelyaika. Lain muutoksella (uusi 20 a §) saatettaisiin voimaan kaupparekisterin velvoite pyrkiä varmistamaan, että rekisteröimisasioiden enimmäiskäsittelyaika olisi 21 päivää. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että lainkohdan sanamuoto "on pyrittävä varmistamaan" jättää avoimeksi, mitä toimia rekisteriviranomaisen on tehtävä, jotta sen voitaisi katsoa täyttävän tämän vaatimuksen. Yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan ilmaisulla tarkoitetaan, että Patentti- ja rekisterihallituksen on toteutettava sellaiset kohtuulliset toimenpiteet, jotta määräaika voidaan noudattaa, muun muassa huolehtimalla siitä, että käsittelyyn varataan riittävästi henkilöresursseja ja että käsittelyprosessi on muutenkin sujuvaa. Perusteluiden mukaan aikaraja ei ole kuitenkaan yksittäistapauksessa ehdoton. Talousvaliokunta katsoo pykälän sisältämän aikarajan olevan siten luonteeltaan ohje viranomaisprosessin järjestämiseksi.

Henkilötietojen suoja. Lainmuutoksen jälkeen tiedot julkaistaan yhteenliittämisyjärjestelmän välityksellä. Talousvaliokunta yhtyy kuulemiensa asiantuntijoiden huoleen siitä, kuinka varmistetaan, ettei julkistettavan materiaalin mukana julkisteta henkilötunnuksen tunnusosaa tai ulkomailla asuvan henkilön kotiosoitetta. Tietojen julkaisemisen automatisaatio ei saa johtaa ei-julkisen tiedon leviämiseen tahoille, joilla ei ole kyseisiin tietoihin oikeutta.

Tiedot tosiasiallisista edunsaajista. EU:n rahanpesusääntelyn perusteella sääntelyn soveltamisalaan kuuluvat yritykset joutuvat 1.1.2019 alkaen pitämään yllä tosiallisia edunsaajiaan koskevia tietoja, jotka rekisteröidään kaupparekisteriin (edunsaajarekisteri). Sääntelyn taustalla oleva tavoite lopullisten edunsaajien tunnistamisesta on erittäin kannatettava. Talousvaliokunta korostaa, että PRH:n ja sen ylläpitämän kaupparekisterin järjestelmät on oltava ennen velvoitteen voimaantuloa sillä tavoin järjestetyt, ettei velvoitteen täyttäminen muodostu ilmoitusvelvollisten kannalta kohtuuttoman raskaaksi.

Talousvaliokunta toteaa hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten olevan välttämättömiä EU-sääntelyn kansallisen implementointivelvoitteen täyttämiseksi, joskin säädösmuutosten tosiasialliset vaikutukset viranomaistoimintaan ovat varsin vähäiset. Jo tälläkin hetkellä kaupparekisterit tekevät yhteistyötä perustuen sopimukseen (EBR), jonka puitteissa on suurin osa EU:n jä-

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2017 vp

senvaltioista ja lisäksi eräitä unionin ulkopuolisia maita. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan tämä sopimusjärjestely säilyy edelleen käytössä yhteenliittämisyjärjestelmän rinnalla.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

20 b §. Lainkohdassa säädetään, mitkä tiedot on julkaistava rekistereiden yhteenliittämisyjärjestelmän välityksellä. Hallituksen esityksessä ehdotettu pykälän sanamuoto on varsin vaikealukuisen. Vaikka otettaisiin huomioon, että pykälä kohdistuu ensisijaisesti viranomaiseen, jolla on käsiällä olevan lainsäädännön syvällistä asiantuntemusta ja jonka voidaan olettaa ilman kansallista lain säännöstäkin tuntevan pykälässä esitetyn velvoitteen sisällön, talousvaliokunta katsoo, että pykälän sanamuotoa tulee muuttaa selkeämmäksi.

Talousvaliokunta pitää perusteltuna, että ehdotettu säännös jaetaan kahteen momenttiin, joista ensimmäisessä täsmennetään, mihin lainsäädäntöön pykälän tarkoittama velvoite perustuu ja mistä säännöksestä velvoitteen aineellinen sisältö on löydettävissä.

Varsinainen viranomaiseen kohdistuva velvoite erotetaan pykälän toiseksi momentiksi.

Talousvaliokunta ehdottaa, että edellä kuvatuilla perusteilla ehdotettu pykälä muutetaan seuraavaan muotoon:

"Tässä laissa tarkoitetaan julkistamisdirektiivillä niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 48 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2009/101/EY sekä sivuliikeditiivillä julkistamisvaatimuksista, jotka koskevat toisen valtion lainsäädännön alaisten, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden jäsenvaltioon avaamia sivuliikkeitä, annettua yhdennettätoista neuvoston direktiiviä 89/666/ETY.

Rekisteriviranomaisen on huolehdittava siitä, että julkistamisdirektiivin 2 artiklassa ja 3 d artiklan 1 kohdassa tarkoitettut tiedot sekä sivuliikeditiivin 2 artiklan 1 kohdassa ja 5 a artiklan 1 kohdassa tarkoitettut tiedot julkaistaan julkistamisdirektiivin 4 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen rekistereiden yhteenliittämisyjärjestelmän välityksellä."

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 14/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2017 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

kaupparekisterilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään kaupparekisterilakiin (129/1979) uusi 20 a—20 c ja 24 a §, seuraavasti:

20 a §

Rekisteriviranomaisen on pyrittävä varmistamaan, että tieto tai asiakirja merkitään rekisteriin viimeistään 21 päivän kuluessa siitä, kun rekisteriviranomaiselle on toimitettu kaikki rekisterimerkinnän tekemiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat.

20 b §

Tässä laissa tarkoitetaan julkistamisdirektiivillä niiden takeiden yhteensovittamisesta samaveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 48 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2009/101/EY, jäljempänä julkistamisdirektiivi, 2 artiklassa ja 3 d artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja sekä sivuliikedirektiivillä julkistamisvaatimuksesta, jotka koskevat toisen valtion lainsäädännön alaisten, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden jäsenvaltioon avaamia sivuliikkeitä, annettua yhdennettätoista neuvoston direktiiviä 89/666/ETY, jäljempänä sivuliikedirektiivi, 2 artiklan 1 kohdassa ja 5 a artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja julkaistaan julkistamisdirektiivin 4 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen rekistereiden yhteenliittämissjärjestelmän välityksellä.

Rekisteriviranomaisen on huolehdittava siitä, että julkistamisdirektiivin 2 artiklassa ja 3 d artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja sekä sivuliikedirektiivin 2 artiklan 1 kohdassa ja 5 a artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja julkaistaan julkistamisdirektiivin 4 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen rekistereiden yhteenliittämissjärjestelmän välityksellä. (Uusi)

20 c §

Rekisteriviranomaisen on viipymättä ilmoitettava asianosaisille Euroopan unionin jäsenvaltioiden rekistereille, kun rajat ylittävän sulautumisen tuloksena muodostettava yhtiö rekisteröidään Suomessa. Ilmoitus tehdään rekistereiden yhteenliittämissjärjestelmän välityksellä.

24 a §

Rekisteriviranomaisen on poistettava sivuliike rekisteristä, kun rekisteriviranomaiselle on saapunut sivuliikedirektiivin 5 a artiklan 1 ja 2 kohdan mukainen tieto siitä, että Suomessa sivuliikkeen rekisteröinyt ulkomainen elinkeinonharjoittaja on purettu tai muusta syystä poistettu rekisteristä sen rekisteröintivaltiossa.

Ennen kuin 1 momentissa tarkoitettu päätös sivuliikkeen poistamisesta rekisteristä tehdään, rekisteriviranomaisen on varattava sivuliikkeelle 21 vuorokautta aikaa lausua rekisteristä poistamisen edellytyksistä.

Valiokunnan mietintö TaVM 6/2017 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliike on merkitty kaupparekisteriin ennen tämän lain voimaantuloa, Patentti- ja rekisterihallituksella on oikeus 20 b §:ssä tarkoitetun rekistereiden yhteenliittämijärjestelmän välityksellä tai suoraan Suomessa sivuliikkeen rekisteröineen yhtiön rekisteröintivaltion rekisteriviranomaiselta saadun tiedon perusteella päivittää kaupparekisterissä olevat tiedot elinkeinonharjoittajan rekisterinumerosta, oikeudellisesta muodosta ja sen rekisterin nimestä, johon sivuliikkeen perustava elinkeinonharjoittaja on kotimaassaan merkitty.

Helsingissä 27.4.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Joakim Strand r
jäsen Antero Vartia vihr
varajäsen Jari Leppä kesk
varajäsen Sinuhe Wallinheimo kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller